
ANNE BABALARIN GÖRÜŞLERİNE GÖRE AİLE İŞLEVLERİ
THE FAMILIAL FUNCTIONS IN ACCORDANCE WITH THE
PARENTS' VIEWS

Haktan DEMİRCİOĞLU*
Fatma TEZEL ŞAHİN**
Yunus GÜNİNDİ***

ÖZET

Sağlıklı toplumların temelini sağlıklı aileler oluşturur. Hangi ailelerin sağlıklı, hangi ailelerin sağlıksız olduğu ile ilgili kriterlerin tespitine yönelik yaygın bilimsel kanı; temel aile içi işlevlerin ne düzeyde yerine getirilip getirilmediğinin incelenmesine dayanmaktadır. Bu çalışmada, Kastamonu ilinde yaşayan anne babaların aile işlevlerine yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Tesadüfi örnekleme yolu ile seçilen 108 anne ve 145 baba olmak üzere toplam 253 anne baba araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan ‘Genel Bilgi Formu’ ve ‘Aile Değerlendirme Ölçeği’ (ADÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 13.0 kullanılarak anne babalara ilişkin demografik bilgiler frekans ve yüzde dağılımı olarak verilmiştir. Aile işlevlerine yönelik anne babaların görüşleri arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığı Mann Whitney-U analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda, toplam ölçek puanı ile problem çözme, iletişim ve genel fonksiyonlar alt boyutlarında anne babalar arasında anneler lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anne-Baba, Aile, Aile İşlevleri

ABSTRACT

Healthy families form the basis of healthy communities. The widespread scientific opinion in terms of determining the criteria concerning whether which families are healthy which ones are unhealthy depends on the investigation to what extend basic intra family functions are performed. In the current study, it was aimed to investigate the views of parents living in the city of Kastamonu concerning familial functions. Randomly chosen 108 mothers and 145 fathers, total 253 parents, con-

---

* Uzman., Milli Eğitim Bakanlığı demircioglu.psikososyal@gmail.com

** Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, tsahin@gazi.edu.tr

*** Dr., Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ygunindi@gmail.com

sisted the sampling of the research. 'General Information Form' and 'Family Evaluation Scale' (FES) prepared by the researchers were used to collect data. In the analysis of the data, SPSS 13.0 software was used and demographic information concerning the parents were given as frequencies and percentages. Whether there was a relation between the views of parents concerning familial functions was analyzed through Mann Whitney U analysis. At the end of the research, a significant difference was determined in favor of mothers in the parents between total scale score and the sub-dimensions of problem solving, communication and general functions.

Key Words: Parents, Family, Familial Functions

1. GİRİŞ

Toplumunu oluşturan en küçük birim olan aile, içinde bulunduğu toplumun sosyo-kültürel refah düzeyini; dolayısı ile yaşam kalitesini etkileyen önemli bir role sahiptir. Aileyi oluşturan her bir üyenin bedensel, ruhsal ve çevresel açılardan sağlıklı olması toplumun gelişimine olumlu katkılar sunacaktır. Bu bağlamda aile yapısı ve aile yapısının işlevsel olması, ülkelerin geleceklere için büyük önem taşımaktadır.

Ailenin işlevleri konusunda birçok teorisyen görüş bildirmiştir. Oğburn işlevsel bir ailede olması gereken özellikleri şu şekilde listelemiştir: Ekonomik ihtiyaçları karşılamak, statü sağlamak, çocukların eğitimini planlamak, din eğitimi vermek, boş zaman faaliyetlerini gerçekleştirmek, aile üyelerinin birbirini koruması ve karşılıklı sevgi ortamı yaratmak gibi işlevlerdir (Akt: Işık ve Güven, 2007).

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde aile fonksiyonlarını tanımlama ve değerlendirmeye yönelik Circumplex Modeli, Beavers Modeli, Aile Fonksiyonları Süreç Modeli vb. değişik modellerle karşılaşılmaktadır (Kılıçarslan, 2001).

Aile işlevlerinde aile içi iletişime, karşılıklı saygı ve işbirliğine büyük önem verilmektedir. Aile içi ilişkiler yapısı, ailenin işlevlerini sağlıklı bir biçimde yerine getirip getirememesinde önemli bir belirleyicidir (Bulut 1990).

Ailenin işlevleri; kolaylaştırıcı, arabulucu, uyum sağlayıcı ve birbirlerinden farklı yetenek ve potansiyele sahip üyeler için koruyucu bir sistem olarak ifade edildiğinde esas görevleri üyelerinin kapasitelerini geliştirmek, çocukların sosyalizasyonunu gerçekleştirmek, üyelerin işlevselliklerini sürdürdükleri organizasyonların taleplerini karşılamada yardımcı olmak, aile-

nin refahı için gerekli olan fiziksel ve ruhsal çevreyi oluşturarak üyelerin doyum sağlanmasını temin etmektir (Özel İhtisas Komisyon Raporları, 1994).

Kuchmaeva ve arkadaşları (2009), belirtilen işlevlere, ailelerin çocuklarını uygun yöntemlerle izlemesini de ekleyerek genişletmişlerdir. Sosyo-ekonomik faktörler, toplumsal hizmet alanları ve olanaklar, aile üyelerinin kalıtsal özellikleri, kişilik özellikleri, aile içi ilişkileri ailelerin sağlıklı ve sağlıklı olarak nitelendirilmesinde bakılan kriterler arasındadır (Yerby ve Nancy, 1982). Geçtan (1982) sağlıklı aile göstergeleri olarak, karşılıklı saygı, işbirliği, eve, çocuklara ve yakın dostlara karşı sorumlu davranma konuları üzerinde durmuştur.

Winkel ve Clayton (2010), aile içerisindeki ilişkilerin varlığını etkili bir şekilde sürdürebilmesi ve esnek bir yaklaşım ile problemlerin istenilen sonuçlara kavuşturulabilmesi için her bir aile üyesinin kendi üzerine düşen görevlerinin farkında olmasının önemine değinmişlerdir. Ayrıca onlar rolünün devamında da sorumluluğunu bilen bir aile üyesinin aile yaşantısının kalitesine katkı sunacağını belirtmişlerdir.

Aile içi ilişkilerin sürdürülmesinde karakteristik bazı özelliklerin bulunması, aile fertlerinin mutlu olmasına ve geleceğe daha güvenle bakmalarına olanak tanımaktadır. Bu karakteristik özellikleri Tolan ve arkadaşları (1997), rolünü bilmek, sosyal ilişkilerde bulunmak, iyi bir dinleyici olmak ve sorunların çözümüne olumlu katkıda bulunmak olarak sıralamışlardır.

Avcı ve Güçray (2010) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, şiddet eğiliminde olan ergen ebeveynlerinin aile işlevlerinin sağlıklı olduğu, şiddet göstermeyen ergenlerin ebeveynlerinde ise bu durumun daha sağlıklı bir düzeyde olduğu ortaya konmuştur. Özellikle, aile işlevleri arasında yer alan davranış kontrolü bakımından şiddet gösteren ergenlerin ebeveynleri ile diğer ebeveynler arasında –*diğer ebeveynler lehine*– anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür.

Aile işlevlerindeki sağlıksızlık yalnızca kişinin üyesi olduğu aileye değil aynı zamanda yakın ve uzak mesafeli olarak diğer kişilerle kurulan ilişkilere de yansımakta ve şiddet, zorbalık, istismar vb. psikososyal / toplumsal sorunların nedenlerinden biri olarak ortaya çıkabilmektedir.

Bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak tanıyan, kendi gelişimlerine katkı sunmada fırsatlar yaratan aile ortamlarının yararı üzerine duran Olson ve arkadaşları (2009), davranışsal sorunları ortadan kaldırmak için sorumluluk sahibi olmanın ve genel aile işlevlerine duyarlı bir yaklaşıma sahip olmanın öneminden bahsetmişlerdir.

Suçun ortaya çıkmasında, bireysel faktörler kadar ailesel nedenler de önemlidir. Ailelerin, işlev göstermeleri gereken alanlarda yeterli gayreti göstermeleri önleyici ve koruyucu olarak değerlendirilmektedir. Sağlıklı bir aile, işlevlerini gerektiği gibi yerine getiren bir yapıya sahiptir. Sağlıklı bir toplumun da en temel göstergelerinden biridir (Gorman-Smith ve diğ., 2000). Proaktif davranışlar sergileyen bireylerin, şiddet eğilimli bireylere göre daha sağlıklı ailelerde yetiştikleri ortaya çıkmıştır (Gorman-Smith ve diğ., 2004).

Aile içi etkileşimin gücünü artıran fonksiyonların işlerlik kazanması, aile üyelerinin kendilerine ve ailelerine samimiyetle güven duymalarına yardımcı olacaktır. Ebeveynlerin, çocuklarına ve birbirlerine gereken düzeyde ilgi göstermeleri ve rollerinin gerekliliklerini yerine getirmek için çaba sarf etmeleri; ailenin sağlıklı bir şekilde bağlanmasına fırsat tanıyacaktır (Masalcı, 2000).

Sağlıklı anne baba çocuk ilişkilerinin sağlıklı kişiliklerin gelişimindeki önemini vurgulayan araştırmalarda; çocuğun aile üyeleri ile olan ilişkileri; diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama karşı aldığı tavırların, benimsediği tutum ve davranışların temelini oluşturduğu; huzursuz aile ortamının çocuğu olumsuz etkileyerek uyum ve davranış sorunlarına yol açtığı ifade edilmektedir (Yavuzer, 2003). Ayrıca, sağlıksız aile ortamında büyüyen çocukların, normal bir gelişme gösteremedikleri; bu ailelerde her çocuğun kendine özgü bir kişiliği olduğu; kapasitesi, yetenekleri, doğal eğilimleri ve ilgileri yönünden farklı olabileceği; gelişiminin ve yönlendirilmesinin bu doğrultuda olması gerektiğinin bilinmediği belirtilmektedir (Akt: Dönmezer, 2003). Böyle bir aile ortamında, çocuğun dünyayı keşfetmesi çevresiyle etkileşerek gizilgücünü denemesi, yeteneklerini geliştirmesi, dolayısıyla özgüven duygusu oluşturması önemsenmez. Çocuktan beklenen, ana-babanın isteklerine koşulsuz itaat etmesidir. Böyle bir aile ortamında, çocuğun bedensel, zihinsel ve duygusal yönden gelişmesi sürekli engellenmiş olur (Dönmezer, 2003).

İşlevlerini bir bütünlük ve beraberlik içinde yerine getiremeyen aileler, sağlıksız ailelerdir. Bir grubun ideal bir şekilde tüm işlevlerini yerine getirebilmesi, grubun iç dinamiğine bağlı olduğu kadar, dış dünya ile ilişkilerine de bağlıdır. Sağlıksız ailenin temelinde birbiri ile anlaşamayan, farklı ego ideallerine sahip bulunan, aralarında iyi bir iletişim ve etkileşim kuramamış olan eşlerin bulunması söz konusudur (Bulut 1993). Portes ve arkadaşları, işlevlerini yerine getiremeyen ailelerin üyeleri arasındaki iletişimin ve ilişkinin sağlıklı olmadığını, yetersiz işlev gösteren ailelerin sorun yaşa-

ma olasılıklarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir (Portes, Smitha ve Brown, 2000).

2. YÖNTEM

Bu araştırma ile Kastamonu ilinde yaşayan anne babaların aile işlevlerine yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Anne babalar arasında aile işlevlerinin nasıl algılandığını belirlemek, algılamalar arasında bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmek ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunmak hedeflenmiştir.

Bu amaç doğrultusunda, alan araştırması modeli temel alınarak çalışma gerçekleştirilmiştir.

2.1. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Kastamonu ili Küre ve Doğanyurt ilçelerinde yaşayan, çocuğu anasınıfı ve ilköğretim birinci, ikinci sınıfa devam eden anne babalar oluşturmuştur. Örneklem grubu ise 108 anne ve 145 baba olmak üzere toplam 253 ebeveyninden oluşmuştur. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %43'ü anne, %57'si babadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Genel Bilgi Formu

Anne babaların demografik bilgilerine ulaşmak için araştırmacılar tarafından hazırlanan “Genel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Genel Bilgi Formunda, anne babaların yaşadıkları yer, aile yapısı, yaş, öğrenim durumu, meslekleri, çocuk sayısı vb sorulara yer verilmiştir.

2.2.2. Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ)

Türkçe uyarlaması Bulut (1990) tarafından gerçekleştirilen “Aile Değerlendirme Ölçeği” (ADÖ) bir bütün olarak aile sisteminin çeşitli boyutları hakkında bilgi toplamak ve bu bilgiyi direkt olarak aile üyelerinden almak amacıyla geliştirilmiştir. Bu ölçek, ailenin yapısal ve örgütsel özelliğini ve aile üyeleri arasındaki etkileşimi, “sağlık” ve “sağlıksızlık” olarak ayırt edebilecek şekilde tanımlamıştır. ADÖ, problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel fonksiyonlar olmak üzere yedi alt boyuttan oluşmaktadır.

ADÖ’de her madde için cevap seçenekleri “aynen katılıyorum”, “oldukça katılıyorum”, “biraz katılıyorum” ve “hiç katılmıyorum” şeklinde dört grupta toplanmıştır. Tüm maddelerde 1 puanı sağlıklı cevabı, 4 puanı

ise sağlıksız cevabı simgelemektedir. Her bir boyutta o boyutun içerdiği maddelerin %40'ından fazlası cevapsız bırakılmışsa ortalama puan hesaplanmaz ve o kişi fire olarak kabul edilir. Her alt boyut için hesaplanan puan ortalamaları 4.00'e yaklařtıķça o işlev açısından sağlıksızlığın arttığı yolunda bir yorum yapılmakla beraber, sağlıklılığı ve sağlıksızlığı ayırt edecek bir puan saptama yoluna gidilmiştir. 2.00'nin üzerindeki puan ortalamalarının aile işlevlerinde sağlıksızlığa doğru gidişin bir göstergesi olduğuna dikkat çekilmiş, teorik olarak 2.00 ayırt edici bir sayı olarak kabul edilmiştir (Bulut 1990).

3. VERİLERİN ANALİZİ

Anne babaların demografik özellikleri ile ilgili bilgiler frekans ve yüzde dağılımlar olarak belirtilmiştir. Anne babaların Aile Değerlendirme Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki karşılaştırma Mann Whitney-U analizi ile incelenmiştir.

4. BULGULAR ve TARTIşMA

Bu bolumde, araştırmada kullanılan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Anne babaların yaşlarına göre dağılımları

Yaş	Anne		Baba	
	n	%	n	%
26-30	6	5,0	7	4,7
31-35	16	15,0	22	14,6
36-40	27	24,5	18	11,5
41 ve üstü	59	54,5	99	69,2
Toplam	108	100,0	145	100,0

Tablo 1 incelendiğinde, annelerin %5,0'inin 26-30, %15,0'inin 31-35, %24,5'inin 36-40 ve %54,5'inin 41 ve üstü yaşları arasında olduğu; babaların ise %4,7'sinin 26-30, %14,6'sının 31-35, %11,5'inin 36-40 ve %69,2'sinin 41 ve üstü yaş arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Anne babaların öğrenim durumlarına göre dağılımları

Öğrenim Durumu	Anne		Baba	
	n	%	n	%
İlkokul Terk	19	17,6	-	-
İlkokul Mezunu	86	79,6	25	17,0
Ortaokul Mezunu	1	0,9	62	43,4
Lise Mezunu	-	-	54	37,2
Üniversite Mezunu	2	1,9	4	2,4
Toplam	108	100,0	145	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, annelerin %17,6'nın ilkokulu tamamlamadan okuldan ayrıldığı, % 79,6'nın ilkokul, % 0,9'unun ortaokul, %1,9'unun üniversite mezunu olduğu; babaların ise %17,0'sinin ilkokul, %43,4'ünün ortaokul, %37,2'sinin lise ve %2,4'ünün üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Anne babaların mesleklerine göre dağılımları

Meslek	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Çiftçi			22	15,4
Memur	2	2,0	17	11,9
İşçi			61	42,3
Emekli			36	24,9
Serbest Meslek Sahibi			9	5,5
Ev Hanımı	106	98,0		
Toplam	108	100,0	145	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, annelerin %98,0'inin ev hanımı, %2,0'inin memur olduğu; babaların, %15,4'ünün çiftçi, %11,9'unun memur, %42,3'ünün işçi, %5,5'inin serbest meslek sahibi olduğu ve %24,9'unun emekli olduğu görülmektedir.

Tablo 4'e bakıldığında anne babaların %62,8'inin 4 ve üstü çocuğa, %32,4'ünün 3 çocuğa, %2,4'ünün 2 çocuğa ve %2,4'ünün 1 çocuğa sahip olduğu görülmektedir. Araştırmanın gerçekleştirildiği yerin küçük yerleşim birimi olduğu değerlendirildiğinde bu ve benzeri yerleşim bölgelerinde yaşayan ebeveynlerin 3 ve daha fazla sayıda çocuğa sahip olmayı önemsedikleri düşünülebilir.

Tablo 4. Anne babaların sahip oldukları çocuk sayısına göre dağılımları

Çocuk Sayısı	n	%
1 Çocuk	6	2,4
2 Çocuk	6	2,4
3 Çocuk	82	32,4
4 ve Üstü	159	62,8
Toplam	253	100

Tablo 5 incelendiğinde, toplam ölçek puanı ile problem çözme, iletişim ve genel fonksiyonlar alt boyutlarında anne babalar arasında anneler lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0,05$). Roller, duygusal tepki, gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Sonuç olarak anneler, aile içerisinde yaşanan problemlerin çözümüne yönelik babalara göre daha sağlıklı bir müdahalede bulduklarını; aile içi iletişimde daha sağlıklı bir tarza sahip olduklarını ve ailevi yaşantıların kalitesinin temel belirleyicisi olan genel fonksiyonları gerçekleştirme de babalara kıyasla daha iyi olduklarını düşünmekte olabilirler. Babalar ise problem çözme, iletişim ve genel fonksiyonlar boyutlarında kendilerini annelere göre daha az yetkin hissediyor ya da daha az nitelikli işlevde bulduklarını düşünüyor olabilirler.

Bu bulgudan hareketle annelerin, babalara oranla problem çözme sürecinde daha işlevsel olduğu, iletişime daha açık ve ailenin genel fonksiyonlarını yerine getirmede daha aktif oldukları söylenebilir. Araştırmanın gerçekleştirildiği bölge göz önüne alındığında Tablo 4'teki veriler ile Tablo 5'teki bulgular uyum göstermektedir. Küçük yerleşim bölgelerinde yaşayan ve daha çok babaların çalıştığı ailelerde annelerin çocuklarıyla daha fazla iletişim halinde olduğu, onların sorunlarını çözmek için daha üretken yaklaştığı ve ev hanımı rolü gereği ailenin genel gereksinimlerini gidermeye yatkın olduğu düşünülebilir.

Tablo 5. ADÖ puanlarının anne babalara göre mann-whitney u analizi sonuçları

ADÖ Alt Boyutları	n	Mean	Median	ss	Minn	Max	Sıra Ort.	Mann-Whitney U	p
Problem Çözme	Anne	11,1	12	3,4	6	18	110,8	6076	0,002*
	Baba	12,5	12	2,7	6	18	139,1		
İletişim	Anne	20,9	21	5,1	11	32	111,8	6185,5	0,004*
	Baba	22,0	22	3,4	11	30	138,3		
Roller	Anne	26,3	27	4,8	13	33	121,1	7193	0,267
	Baba	27,3	27	4,7	13	35	131,4		
Duygusal Tepki	Anne	14,9	15	2,5	8	20	127,6	7764,5	0,909
	Baba	14,9	15	2,3	8	20	126,5		
Gereken İlgiyi Gösterme	Anne	18,3	18	5,1	10	28	134,1	7068,5	0,184
	Baba	17,3	18	3,6	10	25	121,7		
Davranış Kontrolü	Anne	24,0	24,5	4,9	13	30	127,7	7752	0,892
	Baba	24,3	25	3,8	13	31	126,5		
Genel Fondisyonlar	Anne	27,3	27	5,4	16	36	111,7	6179	0,004*
	Baba	29,4	29	5,6	16	39	138,4		
Toplam Ölçek Puanı	Anne	142,7	141,5	21,4	82	181	116,5	6696,5	0,049*
	Baba	147,8	149	16,5	82	181	134,8		

*p<0,05

Kadınların çalışma hayatında daha fazla yer almaya başlaması, boşanmaların artmasıyla birlikte tek ebeveynle yaşama oranlarının artması gibi nedenler babaların da artık çocuk eğitiminde etkin rol oynaması konusunda zorlayıcı unsurlar arasında yer almaktadır (Tezel Şahin ve Özbey, 2007). Buna rağmen, Ülkemiz aile yapısına bakıldığında, çocuk yetiştirme sürecinin ve ailenin varlığını sürdürebilmesi için yerine getirilmesi gereken faaliyetlerin sorumluluğunun büyük bir kısmının babalardan çok annelerin üzerinde olduğu gözlenmektedir. Çocuğun ev içerisinde, okulda ya da arkadaşları arasında yaşadığı problemlerden haberdar olma ve bu problemlere çözüm arama; akademik ve psikososyal gelişimini izleme; ailesel ve çevresel riskleri fark etme ve gerekli tedbirleri alma; bakımını sağlama gibi işler anneler tarafından daha çok sahiplenilmekte ve yerine getirilmektedir. Aile içerisinde yaşanan problemlerin büyümeden çözülmesini sağlamada kurtarıcı pozisyona sahip olan anne, çocuğu ile daha sağlıklı bir iletişim kurabilmekte ve çocuğunun kendisi ile birçok yaşantısını paylaşmasını sağlayabilmektedir. Bu nedenlerden dolayı araştırma bulguları arasında yer alan problem çözmede, iletişim ve genel fonksiyonlar boyutlarında annelerin babalara göre daha sağlıklı işlevde buldukları düşünülmektedir.

Bingham (2006) tarafından, aile içi ilişkilerin niteliğini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen araştırma sonucunda, çocuğun yaşı büyüdükçe babası ile arasında yaşadığı sorunların çözümünün, anne ile yaşadığı sorunların çözümüne göre daha zor olduğunu saptanmıştır. Bu durumun en önemli nedenlerinden biri olarak babaların çocukları ile kurdukları iletişimi iyi bir şekilde yapılandıramamalarını gösteren Bingham, annelerin babalara göre iletişimde daha başarılı olduğunu belirtmiştir.

Chung ve Gale'in (2009) Kore, Avrupa ve Amerika üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin aile işlevlerine göre kişisel değişim gösterme düzeylerini ve anne baba görüşlerini inceledikleri çalışmada Koreli annelerin problem çözme ve iletişim konusunda Koreli babalara göre daha işlevsel olduğu; Avrupalı annelerin roller ve davranış kontrolü boyutlarında Avrupalı babalara göre daha işlevsel hareket ettikleri; Amerikalı babaların genel fonksiyonlar boyutunda Amerikalı annelere göre daha işlevsel bir yaklaşım sergiledikleri görülmüştür.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) uygulamaları sonucunda, toplam ölçek puanı ile problem çözme, iletişim ve genel fonksiyonlar alt boyutlarında anne babalar arasında anneler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur

($p < 0,05$). Roller, duygusal tepki, gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırma sonucunda, anne babaların aile işlevleri bakımından farklı yaklaşımlarda buldukları saptanmıştır. Problem çözme, iletişim ve ailenin genel fonksiyonları konularında annelerin babalara göre daha işlevsel oldukları ortaya konmuştur.

Elde edilen veriler ışığında şu önerilerde bulunulabilir;

Aile destek hizmetlerinin, bölgesel gereksinimler doğrultusunda toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde yapılandırılması anne ve babaların aile işlevlerine yönelik görüşlerinin ortak bir paydada buluşmasına olanak tanıyabilir.

İhtiyaç doğrultusunda, özel konu başlıklarını barındıran aile eğitim programlarının Rehberlik ve Araştırma Merkezleri ile Halk Eğitim Merkezleri işbirliğinde uygulanması anne babaların aileye ve aile üyelerine yönelik tutumlarını güçlendirebilir.

Evlenmek üzere olan ya da evli ancak henüz çocuk sahibi olmamış çiftlerin eğitim ve rehberlik programlarına katılımlarını teşvik edici yöntemler üzerinde çalışılabilir.

Haber mektupları ve aileden aileye eğitim gibi metotlarla daha fazla sayıda anne babaya ulaşılabilir.

Özellikle babaların, problem çözme, iletişim ve ailenin varlığını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için gerekli olan genel fonksiyonlar konularında bilinçlendirilmeleri için baba destek programları hazırlanıp uygulanabilir. Ayrıca var olan baba destek programı uygulamaları ülke genelinde yaygınlaştırılabilir.

6. KAYNAKLAR

Avcı, R., Güçray, S. S. (2010). An Investigation of Violent and Nonviolent Adolescents' Family Functioning, Problems Concerning Family Members, Anger and Anger Expression. Educational Sciences: Theory and Practice, Volume 10, No 1, p. 65-76.

Bingham, A. (2006). "Helping Children Learn To Solve Problems." Young Children, Vol:69. p. 46-47.

- Bulut, I. (1990). Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) El Kitabı. Özgüneliş Matbaası, Ankara.
- Bulut, I. (1993). Ruh Sağlığının Aile İşlevlerine Etkisi. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları, 15.
- Chung H., Gale J. (2009). Family Functioning and Self-Differentiation: A Cross-Cultural Examination. Contemporary Family Therapy: An International Journal, Vol.31 Issue 1 p. 32–35.
- Dönmezer, İ. (2003). Ailede İletişim ve Etkileşim (Sağlıklı İnsan Sağlıklı Aile). Ege Üniversitesi Basımevi. İzmir.
- Geçtan, E. (1982). Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar. Ankara: Maya Matbaacılık, 12. Basım.
- Gorman-Smith, D., Tolan, P., Henry, B. D. (2000). A Developmental-Ecological Model of the Relation of Family Functioning to Patterns of Delinquency. Journal of Quantitative Criminology, Volume 16, No 2, p. 169-198.
- Gorman-Smith, D., Henry, B. D., Tolan, P. D. (2004). Exposure to Community Violence and Violence Perpetration: The Protective Effects of Family Functioning. Journal Clinical Child and Adolescent Psychology, Volume 33, No 3, p. 439-449.
- Işık, B., Güven, Y. (2007). “An investigation of Preschool Children’s Family Functions: A General Outlook on the Family from the Mother’s Perspective” Educational Sciences: Theory and Practice, Volume 7, No 3, p. 1287–1300
- Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı. (1994). Uluslararası Aile Yılı Özel İhtisas Komisyon Raporları. Yayın No:82 Ankara: Kılıçaslan Matbaa.
- Kılıçaslan, A. (2001). “Aile Fonksiyonlarının ve Algılanan Farklılaşmış Anne-Baba Yaklaşımının Kardeş İlişkileri Üzerindeki Etkisi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuchmaeva, O. V., Maryganova, E. A., Petriakova, O. L. (2009). “Monitoring of the Family's Upbringing Potential” Russian Education & Society, Volume 51, No 9. p. 48-61.
- Masalıcı, A. D. (2000). “Aile İçi Etkileşimlerle Çocuğun Saldırganlık Düzeyi ve Uygu Davranışının Karşılaştırılması.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Olson, H. C., Oti, R., Gelo, J. (2009). “Family Matters:” Fetal Alcohol Spectrum Disorders and the Family. Developmental Disabilities Research Reviews, Volume 15, No 3, p. 235-249.

-
- Portes, P. R., Smitha, T. L., Browna, J. H. (2000). The Divorce Adjustment Inventory-Revised Validation of a Parental Report Concerning Children's Post-Custody Adjustment. *Journal of Divorce & Remarriage* Volume 33, Issue 3 & 4, 2000, Pages 93 – 109.
- Tezel Şahin, F., Özbey, S. (2007). Aile Eğitim Programlarına Baba Katılımının Önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi* Cilt:18 Sayı:1. p. 39–48.
- Tolan, P. H., Gorman-Smith, D., Huesmann, L. R., Zelli, A. (1997). Assessment of Family Relationship Characteristics: A Measure to Explain Risk For Antisocial Behavior and Depression Among Urban Youth. *Psychological Assessment*, Volume 9, p. 212-223.
- Winkel, D. E., Clayton, R. W. (2010). Transitioning between Work and Family Roles as a Function of Boundary Flexibility and Role Salience. *Journal of Vocational Behavior*, Volume 76, No 2, p. 336-34.
- Yavuzer, H. (2003). *Okul Çağı Çocuğu (Birinci Baskı) Remzi Kitabevi: İstanbul.*
- Yerby, J., Nancy L. (1982). “Communication Patterns, Contradictions, and Family Functions“ Paper Presented at the Annual Meeting of the Speech Communication Association

* * * *